

Per tolos gyvenimą

ANTANO MONČIO SUSIRAŠINĖJIMAI

TAVAS
PADA
SUSIRASY
Lentynė
ANTAKS
Iš Šviesos
DRAUDZI
RENDAM
MISTOLIA
PRIDA
Blažas
Bumai
A prieš
A nate

artseria

VILNIUS
2015

TURINYS

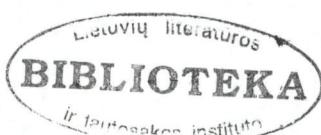
SUDARYTOJOS
dr. Danutė Zovienė
Loreta Birutė Turauskaitė
Ramonė Januševičiūtė

STRAIPSNIO AUTORĖ
Giedrė Asin Marco

DAILININKĖ
Ramonė Januševičiūtė

REDAKTORĖ
Asta Stirbytė

KNYGOS LEIDYBĄ IŠ DALIES RĒMĖ
Lietuvos kultūros taryba
A. Mončio namai-muziejus

894.85

LLTI BIBLIOTEKA

101 00016435 5

© Giedrė Asin Marco

© A. Mončio namai-muziejus

© Dailininkų sąjungos leidykla *artseria*, 2015

ISBN 978-609-8154-03-0

Svarbiausios Antano Mončio gyvenimo ir kūrybos datos 6–37

Giedrė Asin Marco. LAIŠKŲ ARCHYVAS 38–61

SUSIRAŠINĖJIMAI

MIELI DRAUGAI. Palubinskų šeima 64–95

TAUTIEČIAI EGZILYJE 96–149

PARODA KLIVLANDE. Vytautas Gedgaudas 150–175

ŠV. PRANCIŠKAUS SKULPTŪROS ISTORIJA.

Leonardas Andriekus 176–203

ANTKAPINIŲ PAMINKLŲ Ernestui Galvanauskui
ir Broniuui Kaziuui Balučiui ISTORIJOS 204–243

ĮVAIRIAPUSIAI RYŠIAI 244–263

BENDRAVIMAS SU LIETUVA 264–317

ATRASTA ŠEIMA 318–417

PRIEDAI

Biografinės žinios 420–435

Pavardžių rodyklė 436–443

À propos du livre 444–445

A note on the book 446–447

Lithuania, 6.9.10.91

Mielas Antanai,

gal tau ir atrodys nerimtas mano pasiūlymas: aš bandau prikalbinti žmones, kurie norėtų grįžti į Lietuvą, įsikurti Druskininkuose. Klimatas labai geras, savivaldybę ten užgrobė poetų gauja. Vienas iš jų – Platelis¹ – šiuo metu paskirtas Kultūros ministeriu. Ten nusipirkо ūkį muzikos, - tavo draugas Jonyras. Man ten perteikti tuo kaimyniukų... Esu jis tebė, kad iš tau ten sudarytų pakenčiamas, salygas gyvenimui ir darbui. Ką tu apie tai manai? (o kasmet galėtum aplankyt, arba jie pas tave)

Kita detalės per nuo nesiai leidinį leidinėjai.
Kasabė. Štai kai ką iš eiga būtina išvystyti patangos ištakos; Lietuva nė jo vyresnios teritorijos. Vieno būvo, bet perkyko, į Vytauto dolor conau. Man jo perejus; tavo kaimyn, žmonė. O gerbėja, kad tuo darbu išvengti negaupę; kaip? Je tu nenuostatum jaus norėtis išgyventi nemai? Tu kaičiai minėjau tu Korchino simbolinius gilių palnos būdą, fiksą. O vėliau jie gavėsi iš plėk-terataitė. Belimo lais u telkiniuose Druskininkuose bendryste tavo emocijų muzijų gatvėje. Kā nėl būstai: ką tu gerti manui?

Atsilankiu Druskininkus, o reišiu – kad žmonės aplankos man. Aplink.

Tavo Algirdas

ALGIRDO JULIAUS GREIMO LAIŠKAS. LE ŠOSĖ, 1991-10-09

Mielas Antanai,

gal tau ir atrodys nerimtas mano pasiūlymas: aš bandau prikalbinti žmones, kurie norėtų grįžti į Lietuvą, įsikurti Druskininkuose. Klimatas labai geras, savivaldybę ten užgrobė poetų gauja. Vienas iš jų – Platelis¹ – šiuo metu paskirtas Kultūros ministeriu. Ten nusipirkо ūkį mūsų – tavo draugas Jonyras². Man ten pasiūlė duoti namuką... Esu įsitikinęs, kad ir tau ten sudarytų pakenčiamas salygas gyvenimui ir darbui. Ką tu apie tai manai? (o kasmet galėtum atvažiuoti vaikų aplankyt, arba jie pas tave).

1. Kornelijus Platelis

2. Vytautas Kazimieras Jonyras

Kitas dalykas: pas mus nesenai lankėsi Aleksandra Kašubienė. Išskalbėjom ir apie Vytauto¹ sveikatą ir apie jūdvieju pastangas išvežti į Lietuvą viso jo gyvenimo darbus. Vargo buvo, bet pavyko, ir Vytautas dabar ramus. Nuo jo perėjom į tavo kazusą, panašų. Aš girdėjau, kad tavo darbai išvežti laimingai į Vendée? Ar tu nenorėtum juos surinkti ir pargabenti namo? Su kokių modernišku Kouchner sunkvežimiui gal ir galima būtų bandyti. O vietoj jau priėmimas ir globa – garantuoti. Galima kad ir tokiuose Druskininkuose bandyti tavo asmenišką muziejų padaryti. Ir vėl klausiu: ką tu apie tai manai? Neskambinu telefonu, o rašau – kad rimčiau apsigalvotum. Atsakyk.

Tavo Algirdas

JURGIO GIMBUTO LAIŠKAS. ARLINGTONAS, MASAČUSETSAS. 1992-07-17

Gerbiamas Profesoriau Mončy,

po mano trumpalaikio kontakto su Jumis dėl Jūsų biografijos pratiessimo Liet. Enc. 37-me tome² vėl atsirado reikalas kreiptis su prašymu patalkininkauti. Ši kartą dail. Viktoro Vizgirdos monografijai³, kurią rengia p. Viktoras Liutkus Vilniuje. Gal jau būsit girdėjęs, kad p. Vizgirda visus metus sunkiai serga, suparaližuotas guli sanatorijoje. Jo žmona, p. Elena, tebegyvena savo namuose Cape Code (netoli Bostono) ir nuolat aplanko vyra. Jinai prašė mano talkos patarpininkauti. Prašau Jūsų, gerbiamas profesoriau, parašyti savo atsiminimų iš pažinties su Viktoru Vizgirda. Gal turite jo laiškų ar senesnių nuotraukų (grupinių)? Nebūtina parašyti išbaigtas straipsnis, galėtų būti ir fragmentiška medžiaga, o ją panaudotų p. Liutkus, atitinkamai nurodydamas šaltinius ir bendradarbius.

Jūsų rašinių ir kitokios memorabilijos lauksiu čia arba galite siušti ir tiesiai p. Liutkui [...]. Tik bėda, kad pastaruoju laiku daug laiškų, siuštų Lietuvon, kažkur dingo. Tad siuntinėjam per keliaujančius pažištamus.

Su gerais linkėjimais ir pagarba,

Jūsų

Jurgis Gimbutas⁴

P. S. Pageidaujama gauti iki rugsėjo mėn. pabaigos.

1. Vytauto Kašubos

2. Lietuvių enciklopedija. Bostonas, 1953–1987 m., 1–37 t.

3. Liutkus, V., Viktoras Vizgirda. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2000.

4. Bostono leistos „Lietuvių enciklopedijos“ 37-ojo tomo vyr. redaktorius